

Ärendenr
KFN 2020-000009
KS 2020-000182.88

Biblioteksplan för Tibro kommun

2020-2024

Dokumenttyp:	Strategi
Beslutat av:	Kommunfullmäktige 2020-06-15 § 85
Gäller för:	Tibro kommun
Gäller från:	2020
Tidpunkt för aktualisering:	2024
Dokumentägare:	Enhetschef kulturenheten



Innehållsförteckning

Inledning	3
Bakgrund	3
Målbilder för Tibro bibliotek	4
Det tillgängliga biblioteket	4
Det folkbildande biblioteket	4
Det läsfrämjande biblioteket	4
Det unika biblioteket	4
Mötesplatsen biblioteket	4
Det hälsofrämjande biblioteket.....	5
Styrdokument	6
Biblioteken i Tibro	8
Tibro bibliotek	8
Bibliotek Mellansjö	8
Folkbiblioteket	9
Det digitala biblioteket.....	10
Skolbibliotek	10
Grundskolornas bibliotek	10
Uppföljning	12



Inledning

Bakgrund

Bibliotekslagen anger att: "Kommuner och landsting ska anta biblioteksplaner för sin verksamhet på biblioteksområdet."¹

Det åligger varje kommun och landsting att anta en biblioteksplan och skall innehålla alla huvudmannens biblioteksverksamheter.

Biblioteksplan för Tibro kommun beslutades i kommunfullmäktige 2006-02-27 och en revidering beslutades i kommunfullmäktige 2015-02-23. Den reviderade planen gällde för 2015-2019. Kultur- och fritidsnämnden ansvarar för kommunens folkbibliotek. Barn- och utbildningsnämnden ansvarar för skolbiblioteken. Biblioteksplanen är ett övergripande dokument som ska ge kommunens invånare möjlighet att inkomma med synpunkter på biblioteksverksamheten.

Det är kommunens uppgift att med utgångspunkt i bibliotekslagen utforma plan för biblioteksverksamheterna med sådan konkretion mål och medel att medborgarnas möjlighet att påverka gynnas.²

Tibro kommuns kultur- och fritidsnämnd ska utforma ett kulturpolitiskt program, där bibliotekets verksamhet och mål ska framgå.

¹ Bibliotekslag (2013:801):

https://www.riksdagen.se/sv/dokument-lagar/dokument/svensk-forfattningssamling/bibliotekslag-2013801_sfs-2013-801

² Om biblioteksverksamheterna (DS 2003:66). Kulturdepartementet:

<https://www.regeringen.se/49bb90/contentassets/49e5d1f82dfc44c6a2c3401a8599234d/om-biblioteksverksamheterna>



Målbilder för Tibro bibliotek

Det tillgängliga biblioteket

- Biblioteket ska främja samordning av digitala tjänster och systemlösningar baserade på öppen källkod för hållbar digital utveckling samt minskat leverantörsberoende.
- Biblioteket ska arbeta med fokus på tillgänglighet, inkludering och delaktighet.
- Biblioteket ska arbeta uppsökande och utåtriktat för att möta kommuninvånare och nå fler aktiva användare.

Det folkbildande biblioteket

- Biblioteket ska främja kunskapande och bildning för alla åldrar och behov och vara ett stöd för människors livslånga lärande.
- Biblioteket ska arrangera föreläsningar och workshops i olika ämnen.
- Bibliotekets utbud av facklitteratur ska vara allsidigt och av god kvalitet.
- Biblioteket ska erbjuda en studievänlig miljö som inspirerar till kunskapande.

Det läsfrämjande biblioteket

- Biblioteket ska inspirera till läsoplevelser.
- Biblioteket ska förmedla kunskap om att läsa på många sätt för att göra läsning möjlig för alla.

Det unika biblioteket

- Inredia, museet och biblioteket skall samverka.
- Biblioteket skall medverka i att skapa den goda berättelsen om Tibro.
- De ämnesområden som är utmärkande för Tibro kommun skall prioriteras och lyftas fram.

Mötesplatsen biblioteket

- Biblioteket ska verka för att vara en arena för sammankomster.



- Biblioteket ska främja samverkan och bjuda in för samarbete med andra samhälleliga aktörer.

Det hälsofrämjande biblioteket

- Biblioteket ska lyfta fram litteratur och andra medier som inspirerar till hälsa och välbefinnande.



Styrdokument

Biblioteksverksamheten i kommunen styrs och påverkas av ett antal lokala, regionala, nationella och internationella lagar, styrdokument, riktlinjer och visioner.

FN – De mänskliga rättigheterna

Förenta Nationernas generalförsamling antog den 10 december 1948 en allmän förklaring om de mänskliga rättigheterna. Flera av dessa artiklar berör befolkningens rätt till ett demokratiskt samhälle, kulturellt utövande och möjlighet till kunskapande.

FN – Barnkonventionen

Förenta nationernas konvention om barnets rättigheter berättar om vilka rättigheter barn ska ha. Barnets rätt till utbildning, kunskap och åsiktsbildning styrks på flera punkter i denna konvention.

Unescos folkbiblioteksmanifest

Folkbiblioteksmanifestet lyfter folkbiblioteken som källa till utbildning, kultur och information. Folkbiblioteket skall göra kunskap och information lätt tillgänglig. Hög kvalitet samt anpassning till lokala förutsättningar och behov är grundläggande.

Unescos skolbiblioteksmanifest

I Unescos skolbiblioteksmanifest framhålls att skolbiblioteket ger eleverna de färdigheter som behövs för ett livslångt lärande. Skolbiblioteket ger möjlighet att utveckla ett kritiskt tänkande. Skolbibliotekets personal ger stöd vid användning av tryckta och elektroniska informationskällor och skolbibliotekets material är ett värdefullt komplement till läromedel och i undervisningen.

Bibliotekslagen

Bibliotekslagen (2013:801) slår fast att folkbiblioteken ska verka för det demokratiska samhällets utveckling genom att bidra till kunskapsförmedling och fri åsiktsbildning. Folkbiblioteken ska verka för att öka kunskapen om informationsteknik för kunskapsinhämtning, lärande och delaktighet i kulturlivet. Folkbibliotekets utbud ska



präglas av allsidighet och kvalitet. Folkbiblioteken ska främja litteraturens ställning och intresset för bildning, upplysning, utbildning och forskning samt kulturell verksamhet i övrigt. Biblioteksverksamhet ska finnas tillgänglig för alla. Prioriterade grupper är personer med funktionsnedsättning, de nationella minoriteterna, personer som har annat modersmål än svenska samt barn och ungdomar.

Skollagen

I Skollagen (2010:800) står det att eleverna i grundskolan, grundsärskolan, specialskolan, sameskolan, gymnasieskolan och gymnasiesärskolan ska ha tillgång till skolbibliotek. Bestämmelsen gäller såväl offentliga som fristående skolor.

Vision Tibro

Biblioteken i Tibro verkar för att uppnå Tibro kommuns vision.



Biblioteken i Tibro

Biblioteken är symboler för det demokratiska samhället, för det öppna kunskapssamhället och för allas rätt till fri information, medier och litteratur. Inledningsvis beskrivs kommunens biblioteksverksamhet.

Tibro bibliotek

Bibliotek Mellansjö

Tibro bibliotek är sedan 2017 en del av Bibliotek Mellansjö. Bibliotek Mellansjö är ett samarbete mellan folkbiblioteken i Gullspång, Hjo, Karlsborg, Mariestad, Skövde, Tidaholm, Töreboda och Tibro.

En del av samarbetet är ett gemensamt bibliotekssystem, där Bibliotek Mellansjö som första samarbete i Sverige valde Open Source-systemet Koha. Öppen källkod handlar om att minska leverantörsberoende och inlåsnings effekter och låta utvecklade digitala lösningar bli återanvändbara för andra. Det gör denna bibliotekssamverkan till ett exempel på hur offentlig sektor kan arbeta med lösningar som är effektiva och långsiktigt hållbara.

Genom en gemensam katalog och ett fritt flöde av medier inom samarbetet utökas beståndet Tibros invånare har direkt tillgång till från ca 40 000 exemplar till ca 400 000! Ett lånekort i Bibliotek Mellansjö fungerar på alla biblioteken och låntagare kan låna och lämna tillbaka medier på alla av biblioteken i samarbetet.

Bibliotek Mellansjö samverkar med ytterligare kommuner i Skaraborg kring transporter, regler och medieupphandling.



Folkbiblioteket

Biblioteket består idag av 4,0 tjänster fördelade på 3,0 bibliotekarier (inklusive enhetschef kulturenheten) och 1,0 biblioteksassistent. Av bibliotekarierna är 1,0 bibliotekarietjänst inriktad mot barn och unga.

Biblioteket var tidigare integrerat folk- och gymnasiebibliotek. Sedan gymnasiets nedläggning 2018 är biblioteket enbart folkbibliotek. Bibliotekets lokal färdigställdes för biblioteksverksamhet under 1980-talet. Plan 1 av biblioteket renoverades 2016. En etapp 2 av renoveringen var planerad att starta 2018.

Förutom huvudbiblioteket finns begränsad biblioteksservice på filialen Låneboa bredvid Äldrecentrum i kommunhuset i Tibro centrum.

Barnboksdepositioner finns på flera institutioner i kommunen. Bokpåsar med barnböcker finns för hemlån på kommunens förskolor och tempåsar finns för lån till förskolorna.

På huvudbiblioteket kan man låna olika typer av böcker som vanliga tryckta böcker, storstilsböcker, böcker på lättläst svenska, e-böcker och e-ljudböcker, ljudböcker, talböcker för personer med funktionsnedsättning, böcker med ljudbok för lästräning, taktila böcker, böcker på andra språk, tidskrifter. Det finns böcker på flera av invandrarspråken och vid efterfrågan lånas depositioner från regionbiblioteken eller Internationella biblioteket i Stockholm. Andra medier som går att låna är tv-spel.

På biblioteket finns dagstidningar och tidskrifter. Biblioteket har bokningsbara datorer med Officepaket, Internet och skrivare. Biblioteket kan kopiera och skanna dokument till epost.

Biblioteket har i uppdrag att främja kultur i olika former för alla åldrar. Kulturarrangemang genomförs ofta i samverkan med föreningar eller studieförbund.

Biblioteket är ombud åt MTM (Myndigheten för tillgängliga medier) och administrerar konton för egen nedladdning av talböcker för personer med funktionsnedsättning.

Enligt Myndigheten för Kulturanalys lade Tibro kommun för år 2017 335,3 kr/invånare på bibliotekets verksamhet. Snittet för riket var 442 kr/invånare. Det här motsvarar ca 1,4 miljoner kr. För 2018 var antal utlån 35 377, vilket motsvarar 3,2 lån per invånare. Snittet för riket var 5,5 lån per invånare.³

³ Myndigheten för Kulturanalys (2018) Kulturfakta 2018:5. Samhällets utgifter för kultur 2017.

https://kulturanalys.se/wp-content/uploads/2018/11/Samh%C3%A4llets-utgifter-f%C3%B6r-kultur-2017_webb.pdf



Det digitala biblioteket

Det går att göra omlån och reservera böcker i Bibliotek Mellansjös katalog på webben. Det går också att beställa fjärrlån och ge inköpsförslag.

Biblioteket abonnerar på databaser. Biblioteket premierar databaser som ger möjlighet till remote access vilket innebär att man via sitt lånekort kan logga in hemifrån. Ett arbete med att samordna abonnemang för databaser görs inom samarbetet Bibliotek Mellansjö. Biblioteket arbetar med sociala medier och finns tillgängliga i flera kanaler för ökad tillgänglighet, sprida information och medverka i att skapa den goda berättelsen om Tibro.

Skolbibliotek

”Alla elever i Sverige ska ha tillgång till skolbibliotek. Skollagen och bibliotekslagen styr skolbibliotekens verksamhet. Skolbiblioteken arbetar med att främja läsning, digital kompetens och språkutveckling. Rektorn på en skola ansvarar för att skolbiblioteket används som en del i undervisningen för att stärka elevernas språkliga förmåga och digitala kompetens. Skolinspektionen har tillsynsansvar för skolbiblioteken och granskar skolorna utifrån fyra kriterier, att 1) eleverna har tillgång till ett skolbibliotek i den egna skolenhetens lokaler eller på rimligt avstånd från skolan som gör det möjligt att kontinuerligt använda biblioteket som en del av elevernas utbildning för att bidra till att nå målen för denna, 2) biblioteket omfattar böcker, facklitteratur och skönlitteratur, informationsteknik och andra medier, 3) biblioteket är anpassat till elevernas behov för att främja språkutveckling och stimulera till läsning och 4) skolbiblioteket används som en del i undervisningen för att stärka elevernas språkliga förmåga och digitala kompetens samt fungerar som ett stöd i elevens lärande och utveckling.”⁴

Grundskolornas bibliotek

Samtliga fyra grundskolor i kommunen har egna bibliotek – Smulebergskolan (Baggebo från hösten 2020), Häggetorpsskolan, Ransbergs skola och Nyboskolan. Biblioteken är tillgängliga under skoltid och kan besökas enskilt eller tillsammans med undervisande

⁴ Regional biblioteksplan 2020-2023. (2019). Västra Götalandsregionen.

https://www.kulturivast.se/sites/default/files/new-root/vgr_biblioteksplan_2020_2023.pdf



lärare. Högstadiets bibliotek på Nyboskolan är bemannat under vissa tider och är även datoriserat och kopplat till huvudbibliotekets biblioteksdatasystem.



Uppföljning

Planens giltighetstid är 2020-2024.

Uppföljning av mål görs årligen i slutet av varje verksamhetsår. För uppföljning av folkbibliotekets verksamhet ansvarar kultur- och fritidsnämnden.

Revidering, uppdatering och komplettering görs vid behov vid uppföljning av målen. Det finns ett behov av att komplettera planen med en grundligare nulägesbeskrivning samt målbilder för kommunens skolbibliotek.

För uppföljning av skolbibliotekets verksamhet ansvarar barn- och utbildningsnämnden.